

Rabarbercollectie breidt zich uit

Door: René Zanderink

Jarenlang was Jaap Vlaming op Texel één van de weinigen die zich bekommerde om de instandhouding van rabarberrassen. Zijn collectie van 120 rassen (in 2010) is de grootste van West-Europa. De grootste collectie (162 rassen) bevindt zich in de Shalom Seed Sanctuary in Finland, Minnesota, VS, een privécollectie, omdat deze organisatie vindt dat iemand het moet doen. In de Wisley Garden van de Royal Horticultural Society (RHS) in Engeland zijn 112 variëteiten, voornamelijk Engelse (waaronder een deel kruisingen die nooit echte gebruikswaarde hebben gehad). Een back-up collectie is te vinden in Harlow Carr (ook RHS), bij Harrogate, Yorkshire. Vlaming verzamelt voornamelijk rabarber uit Nederland en het gehele (internationale) Waddengebied, in totaal 39 rassen. In Veenhuizen is er nu ook een back-up collectie.

Rabarber “Scheemdermeer”

Rabarber is pas rond 1820 in zijn huidige vorm bekend (Buck's Early Red) en sindsdien zijn er meer dan 300 variëteiten ontstaan. In Duitsland is rabarber van omstreeks 1850 bekend en in Nederland van rond 1900. Het ras met de grootste verspreiding was Goliath, ontstaan in de veertiger jaren van de 19de eeuw. Een productieve reus onder de rabarbers, maar nogal scherp zuur. De grootvader van Jaap Vlaming bezat rond 1910 al een (heel klein) rabarberras, dat dus in Nederland

bij de eerste rabarbers behoorde. Van nergens anders is dit ras bekend. Wel was het grote verschil in afmeting voor Jaap Vlaming oorzaak om te zoeken naar de oorzaak van dat verschil. Zodoende ontdekte hij dat er zoveel rassen zijn, elk met een eigen voordeel en een eigen nadeel.

In West-Europa was rabarber doorgaans 'boerengroente'. Mensen die naar de stad verhuisden, lieten meestal de rabarber achter en in de winkel was amper rabarber te krijgen. Hierdoor vervreemde de verstedelijkte generatie van rabarber. Een nieuwe introductie is lastig, want deze generatie is opgegroeid met suikers en rabarber is vooral zuur.

Het lijkt zo gemakkelijk: vind een tuintje van enkele vierkante meters, zet daar 8 planten op en verzorg ze, ze zijn niet echt moeilijk te onderhouden (geen bemesting, niet veel ziekten) en je conserveert en beschermt een rabarbercollectie voor het nageslacht. En zo gemakkelijk is het. Met dien verstande, dat de planten sterk uitgroeien. Eerst staan de kronen iets boven de grond, maar na enkele jaren drukken ze zoveel grond weg, dat de kronen lager liggen dan de opgedrukte grond. Dan kan rotting optreden door instromend regenwater, waar rabarber erg gevoelig voor is. Er komt dus wel wat aandacht bij kijken.

Rabarber is nadrukkelijk een groente, al wordt het veelal aangewend als fruit, in de vorm van taartvulling, compote, jam of chutney. Ons oude boerengebruik was echter een groente. Samen met aardappelen en een goede lap spek werkt het in hoge mate spijsverteringsbevorderend. Bij vissers wordt rabarber wel naast gebakken vis verstrekt. Het breekt vetten gemakkelijker af en is verfrissend.

Rabarber "Tobolsk"

Van de rabarberverzameling van Jaap Vlaming zijn 27 rassen overgebracht naar de Tuinen van Weldadigheid in Veenhuizen (Drenthe). Als er op Texel wat gebeurt, kan alles verdwijnen. Daarvoor is een zogenaamde back-up- of schaduwcollectie noodzakelijk.

Tot 2003 verzamelde het proefstation in Horst (N-Limburg) naast asperges, champignons en aardbeien ook rabarber; echter, door een brand ging de rabarbercollectie verloren. Jaren later en mogelijk ook nu nog, bezit NAKtuinbouw in Roelofarendsveen een collectie moderne rabarbers. Daarbuiten is Vlaming de enige op het Europese vasteland (als je Texel bij het vasteland wilt rekenen, i.t.t. Engeland) die nog oude rabarberassen heeft. Het Centrum voor Genetische bronnen in Nederland (CGN) te Wageningen had (nog) niets verzameld. Dit vooral omdat rabarber niet door zaad maar door stekken en gehele planten (dus vegetatief) in stand gehouden dient te worden. Instandhouding van vegetatief materiaal dat jaarlijks op de volle grond uitgepoot moet worden is te arbeidsintensief en dus te kostbaar.

Hoewel Vlaming getuige zijn achternaam (al woont de familie al sinds 1500 op Texel) ook graag Belgische- cq. Vlaamse rabarberassen zou verzamelen, is hij nog maar één ras van onze zuiderburen tegengekomen.

Voor meer informatie (onder andere over de beschikbaarheid van stekken en planten) kunt u zich in verbinding stellen met Jaap Vlaming, tel. 0222-315321, E-mail: skouer@texel.com.

Rabarbercollectie

Nederlandse rassen

- 1. Cutbush' Seedling**
- 2. De Hoop (Texel)**
- 3. Donkere Bloedrode Zoet**
- 4. Oma Sjieke Hane-Bloem (Terschelling)**
- 5. Ras Versteeg (Wassenaar)**
- 6. Scheemdermeer (Groningen)**
- 7. Tante Welmoed (Texel)**
- 8. Varia (Texel)**